

([https://www.facebook.com/pages/Sanat-](https://www.facebook.com/pages/Sanat-Online/390883710488495)

([https://www.facebook.com/pages/Sanat-](https://www.facebook.com/pages/Sanat-Online/390883710488495)

([https://www.facebook.com/pages/Sanat-](https://www.facebook.com/pages/Sanat-Online/390883710488495)

[GÜNDEM](http://sanatonline.net/gundem) (<http://sanatonline.net/gundem>)

[ÇOCUK İÇİN SANAT](http://sanatonline.net/cocuk-icin-sanat) (<http://sanatonline.net/cocuk-icin-sanat>)

[KİTAP](http://sanatonline.net/kitap) (<http://sanatonline.net/kitap>)

[KESİF](http://sanatonline.net/kesif) (<http://sanatonline.net/kesif>)

14/04/2018 23:24:0314/04/2018

[f Paylaş 0](#)

[Tweet](#)

[TİYATRO](http://sanatonline.net/tiyatro) (<http://sanatonline.net/tiyatro>)

[MÜZİK](http://sanatonline.net/muzik) (<http://sanatonline.net/muzik>)

[Arkadaşınla Paylaş](#)

[GÜNCEL SANAT](http://sanatonline.net/guncel-sanat) (<http://sanatonline.net/guncel-sanat>)

[SİNEMA](http://sanatonline.net/sinema) (<http://sanatonline.net/sinema>)

[ETKİNLİK TAKVİMİ](http://sanatonline.net/etkinlik-takvimi) (<http://sanatonline.net/etkinlik-takvimi>)

[YAZARLAR \(/author\)](#)

Başak Bugay'ın Saklı Sakinleri

Başak Bugay'ın Millî Reasürans Sanat Galerisi için hazırladığı

'Saklanmak Keyiftir' sergisinde bez bebekler, kutulara saklanmış yarı

aydınlık hayatlar, minyatür apartman daireleri ve seramik figürlerle

karşılaşıyoruz. Başlığını **D. Winnicott'un 'saklanmak keyiftir,**

bulunamamak felaket' sözünden alan sergi, mahremiyeti en ilkel

halinden en güncel yorumuna kadar inceliyor. Bir oyun odası edası

taşıyan, ruh hallerinin cesur portrelerini karşımıza çıkaran Başak Bugay'la

üretim süreci ve sergisi hakkında konuştuk.

Üretim sürecinizden ve bu serginin nasıl ortaya çıktığından biraz bahseder misiniz? Oyun halini nasıl tanımlarsınız? Oyun üretiminizi nasıl şekillendiriyor?

Sergi beş yıl önce başladığım bez bebek serisiyle doğdu. Üç yıl önce Milli Reasürans Sanat Galerisi bu sergiyi yapmamızı teklif ettiğinde süreç de oluşmaya başlamıştı. Sizin de bildiğiniz gibi oldukça büyük bir mekan ve benim için sergi ve mekan kullanımı çok önemli. Aksi gibi çalışmalarım gittikçe küçülmeye başladı ama sonunda mekanda istediğim yerleştirmeyi ve atmosferi sağlayabildim sanıyorum.

Malzemeyle dinamik bir ilişkim var, beni götürdüğü yere gidiyorum. Dolayısıyla anlatım dili de sürekli değişkenliğe uğruyor. Resim yaparken oyun oynadığımı hiç hatırlamıyorum ama üç boyutlu çalışmada doğrudan

oyunun içindeyim. Oyun bir ara bölgedir, ne tamamen öznel ne de nesnel, kendi gerçeğinizi yaratırsınız ve öğrenmek de oyunla birlikte işler. Ben de sanırım üretirken bu ara bölgeyi daha verimli kullanmaya başladım. Tabi her zaman eğlenceli, mutlu bir süreç değil bu. Basit şeylerin çözümü için bile çok zorlandığımı oluyor hatta rüyama giriyor sık sık. Pencerelerine cam takmayı unuttuğum ve denizin ortasına bıraktığım bir mekanı su basması, içeridekilerin boğulması rüyalardan biri. İşlerdeki herhangi aksama bir felakete yol açacak gibi bir duygum var. Bu yüzden sanırım büyük bir ciddiyetle oyun oynuyorum.

Kullandığınız malzemeleri de biraz anlatır mısınız? Üretiminiz tuvalden bu noktaya nasıl evrildi? Malzeme ile deneyip yanılma halindeyken ilk başta yola çıktığınız fikir ile sonunda ulaştığınız nokta arasında farklar var mı?

İronik bir şekilde tuval yüzeyi üzerinden üç boyuta geçtim. Farklı disiplinlerin imkanlarını kullanmayı her zaman istemiştım ve nihayet kimsenin hatta kendimin bile ne diyeceğini umursamadığım bir dönemde elimdeki Amerikan bezlerini dikmeye başladım çünkü tanıdığım tek kumaş oydu. Yeni malzemelerle boğuşmak, farklı teknikler denemek, öğrenmek gerçekten çok terapötik bir şey. Tabii malzemenin olanakları da var, bir yerde sizi sınırlıyor. Oradan sonra malzemeye boyun eğmek de, üzerine gidip ustalaşmak da mümkün. Kendimce garip inatlarım var; “bu tuvalet 6 cm olacak ve kumaştan dikeceğim” gibi. “Ready-made” pek kullanamıyorum mesela, içime sinmiyor, illa kendi elimden çıksın istiyorum. Bazen de malzeme “buraya kadar” diyor ve böylece farklı malzemeler yani imkanlar aramaya başlıyorum. Dediğiniz gibi süreç içinde karşılaştığım hoş sürprizler sayesinde bambaşka bir noktaya vardığım da oluyor.

Özellikle bu sergi hazırlığı pek çok malzeme tanıdığım, teknik öğrendiğim bir dönem oldu. Süreç içinde öğrenme edinimini ne kadar doyurucu geçirirsem işin sonucu da benim için o kadar doyurucu oluyor.

Bir de aksamaya tahammülüm yok. Yaptığım şey sağlam olana, işleyene kadar uğraşıyorum. Resim de aksar, hatta düşer ama fiziksel olarak değil. Bedenimi daha aktif kullandığım fiziksel çözümler aramak beni daha çok tatmin ediyor.

Minyatür veya dev bebeklerle kurguladığınız sahnelerde izleyiciyi sanki perdesi açık unutulmuş pencerelerle baş başa bırakıyorsunuz. İzleyici bu sergide nasıl bir konumda? Sergiyi gezerken farklı kutuların içerisinde izledikleri tek bir hayatın farklı anları mı, yoksa ayrı hayatlara mı şahit oluyorlar? Sergi alanında nasıl bir kurgu tasarladınız?

Aslında sergide belirli bir hayat ya da kişi yok. Korumaya alınmış bazı gündelik mekanlar var ve bunlar kişisel izler taşıyor. Kişiselleştirmeden ve hikayecilikten özellikle kaçındım çünkü hem bir nevi kendimi, hem de izleyiciyi korumak istedim. Doğrudan işaret eden ya da çok öznel unsurları açıkça barındıran sanat yapıtı üretmeyi kendime yakın bulmuyorum. Benim işlerim daha çok tamamlanmamış, üç noktalı... “Perdesi açık unutulmuş” diyorsunuz, çok güzel bir çağrışım. Psikanaliz unutkanlığı bilinçdışı bir eylem olarak görür, dolayısıyla her unutkanlığın bir anlamı vardır. Ben perdemi açık unutmuşsam aslında bilinçdışında görülmek ya da bulunmak istiyordum.

Sergide farklı anlatım teknikleri kullandığım üç grup işim var. Kutular, bez bebekler ve desenler. Dışları sıvayla kaplı kutuların içinde kişisel mekanlar var. Bunlar kaba, kimliksiz yapılar içinde korumaya alınmış, sıcak ve güvenli yerler. Bence hepsi bir aradayken tek tek anlamları pekiyor. Sosyal bir çevrede değilseniz mahremiyete ne gerek var? Her biri bir diğerinden korunuyor da olabilir, birbirlerine muhtaç da olabilirler. Mahremiyet kavramının bana bu kadar çekici gelme nedeni de içerdiği çelişki. Var olmak için ötekiyle belirli bir yakınlıkta durmak ve kendine ait güvenli alana sahip çıkmak gerekiyor. Öteki yoksa sen de yoksun. Dolayısıyla işleri bir grup oluşturacak ve aralarında gezilecek şekilde yerleştirdim. Görmek için bazen eğilmeniz, içeriye iyice bir göz atmanız ya da aralarda dolaşmanız gerekiyor. Hiçbiri doğrudan sunulmuş değil. İzleyici bakmayı, bulmayı tercih etsin ve kendi hikayesinin kurgulasın istedim. Benim için önemli olan izleyicinin işle dolaysız, tahakkümsüz bir ilişki kurması.

Sergi başlığına nasıl karar verdiniz? Bu başlığın sizce en önemli çağrışımı nedir? Saklanmaya çalışmakla kendini göstermek arasında gel-git yaşadığımız bu dünyada mahremiyet ve bireysel alan kavramları nasıl yeniden tanımlanıyor?

Sergi başlığı son birkaç yıldır tekerleme gibi aklımda dönüyor. "It's a joy to be hidden and a disaster not to be found" ünlü psikanalist kuramcı D. Winnicott'un çok sevdiğim bir sözü. Ben 'saklanmak keyiftir'in arkasını herkes kendine göre doldursun istedim. Saklanmak ve görülmek (bulunmak) varoluşun en temel çelişkilerinden biri. Bunun zamana göre değiştiğini düşünmüyorum sadece kılık değiştiriyor. Herkesin bir maskesi var değil mi? 100 yıl önceye göre bugün, belki teşhir olarak da görebileceğimiz kendini sunma hali de aslında bu maskenin (personanın) devamı. Teknolojik olanaklarla daha sergilemeci bir hayat yaşamının olumlu ve olumsuz tarafları var. Daha şeffaf ve özgür bir insanlık haline de varabiliriz; ipler kopabilir de. Ben olumlu kazanımları görmeyi tercih ediyorum genelde.

Yine de en sergilemeci insan bile mahremiyetini korur. Hatta çelişkili biçimde, o sergileme mahremiyeti korumak içindir. İçeride olup biteni başkaları görmesin diye kendi kontrolüyle parlattığı bir kimlik sunar. Ama değerli olan saklanan "ben"in değer görmesi, yani bulunmasıdır. Bu yüzden bilinçdışı sürekli açık verir. Fakat bazen ve bir açıdan bulunmak da felakettir...

Bir kamusal alan sergisi yapsaydınız nasıl bir proje hayal ederdiniz? Hangi (dış) mekanda bulunmak isterdiniz?

Ben işin izleyiciyle yakın ilişki kurabilmesine önem veriyorum. Peki hangi izleyici? Aktif sanat izleyicileri ya da alıcıları mı, zenginler mi, orta sınıf mı, alt sınıf mı... Bir eserin toplumun tüm katmanlarıyla ilişki kurabilmesi çok zor; keza aynı şey farklı kişilikler söz konusu olduğunda da geçerli. Hangi dış mekan sorusu, hangi izleyici sorusunu da beraberinde getiriyor. Ben mümkün olduğunca hiyerarşi barındırmayan bir alanda, izleyicinin dokunabileceği bir iş yapmak çok isterdim. Dokunmayı sadece fiziksel anlamıyla kullanmıyorum. Sergide gördüğünüz minyatür işlerin çıkışı, aslında bire bir boyutta gerçekleştirebilmek hayaliyle oluştu.

Bebeklerin çıplak ve şeffaf olması, damarlarının bile görünür olması sizin için nasıl bir anlam taşıyor? Zeynep Sayın'ın katalog yazısında belirttiği gibi ölüm kavramı ile mi ilişkili sizce? Bugünkü insanın psikolojisi bu sergiden nasıl okunabilir?

İki bebekte vücut dokusu yapabilmek için diğerlerinin aksine Amerikan bezi yerine tül kullandım ve altına damarlar diktim. Anlamdan çok teknik olarak kendimi sınıdığım çalışmalar bunlar. Çıplak olmaları anonim

kimlikler elde etmek istememden ötürü. Giysiler üzerinden rahatlıkla bir kişilik analizi yapabilirsiniz ve ben de mümkün olduğunca bundan kaçındım. Aynı şey mekanlar için de geçerli. Bir eser kendini ne kadar az tarif ediyorsa o kadar aynalamaya müsaittir. Eser ve izleyici arasındaki ilişkide izleyicinin var olabileceği bir serbest alan kalması gerektiğini düşünüyorum.

Ölüm benim bilinç düzeyinde uğraştığım bir kavram değil ama aslına bakarsanız hayata dair her şey ölümle ilgilidir. Zeynep Sayın'ın katalog yazısı benim için çok değerli, çünkü kendine ait ve tercih edilmiş bir yazı. İşlerle ilgili niyetimin dışında çağrışımlarla karşılaşmak benim için heyecan verici. Ben de kendimle yüzleşmiş oluyorum böylece. Bence eser ne kadar çağrışıma açıksa o kadar ilişki kurar ve var olur.

Tasarladığınız evler dışarıdan bakıldığında tek tip görünerek içlerinde olup biteni tamamen kamufle ediyorlar. Duvarların dış cepheleri (açık bölmeler hariç) pek de sır vermiyor. İzleyiciyi eserin içine yöneltmek için mi bu seçim yapıldı yoksa mahremiyete vurgu yapmak için mi?

Aslında tamamen kamufle değiller ama güvenli bir mesafedeler. Dış cephelerin kimliksiz ve sert olması güvenlikle ilgili... Güvendeyseniz kendinize ait kişisel bir alan kurabilirsiniz ama mutlak güvenlik diye bir şey yok, yıkılma ve tahrif edilme olasılığı orada öylece durur. Harlow'un maymunlarla yaptığı psikolojik deney beni çok etkilemiştir. Çok canavarca tabi... Maymun yavrusu iki anne temsili arasında yalnız bırakılır. Biri yiyecek barındıran bir temsildir, diğeri sıcak ve yumuşaktır. Maymun ara ara beslenme ihtiyacını karşılasa da hemen sıcak anneye dönüp sarılmaktadır. Her türlü yaşam koşulunda hayatta kalmak için en temel ihtiyaç güvende olmaktır yani. Zamanla bu anne karnı gibi içine girip rahatladığımız bir ev/oda, hatta kapalı bir kutu da olabilir. Dolayısıyla mahremiyeti sağlamak için önce içeriği korumam gerekiyordu.

Yazar Hakkında

[Sanat Online \(/author/sanatonline\)](/author/sanatonline)